

Ziemie obiecane – rozwój przemysłu na ziemiach polskich

Zasób zawiera fragment tekstu Ziemi obiecanej Władysława Reymonta „Łódź się budzi”, oś czasu oraz dwa ćwiczenia interaktywne.

Zasób zawiera kolorową mapę: Gospodarka i przemysł na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX wieku, ćwiczenie interaktywne oraz dwa polecenia dla ucznia.

Zasób zawiera kolorowy wykres: Liczba ludności Chicago w XIX i XX wieku oraz trzy polecenia dla ucznia. Do wykorzystania na lekcjach geografii,

Zasób zawiera kolorową mapę – Gospodarka i przemysł na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX wieku, ćwiczenie, które wyjaśnia jak polityka zaborców wpływała na kierunki rozwoju przemysłu na ziemiach polskich oraz polecenie dla ucznia.

Zasób zawiera ćwiczenie interaktywne podsumowujące wiedzę na temat procesu uprzemysłowienia ziem polskich pod zaborami w XIX w.

Bibliografia:

-
- Źródło: Władysław Reymont, *Ziemia obiecana*, Warszawa 1956.

Ziemie obiecane – rozwój przemysłu na ziemiach polskich

Oś czasu – ziemie obiecane – rozwój przemysłu na ziemiach polskich

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Wprowadzenie

((Władysław Reymont

Ziemia obiecana

Łódź się budziła.

Pierwszy wrzaskliwy świst fabryczny rozdarł ciszę wczesnego poranku, a za nim we wszystkich stronach miasta zaczęły się zrywać coraz zgiełkliwiej inne i darły się chrapliwymi niesfornymi głosami, niby chór potwornych kogutów piejących metalowymi gardzielami hasło do pracy.

Olbrzymie fabryki, których długie, czarne cielska i wysmukłe szyje – kominy, majaczyły w nocy, w mgle i w deszczu – budziły się z wolna, buchały płomieniami ognisk, oddychały kłębami dymów, zaczynały żyć i poruszać się w ciemnościach, jakie jeszcze zalegały ziemię.

Deszcz drobny, marcowy deszcz pomieszany ze śniegiem padał wciąż i rozwłóczył nad Łodzią ciężki, lepki tuman; bębnił w blaszane dachy i spływał z nich prosto na trotuary, na ulice czarne i pełne grząskiego błota, na nagie drzewa przytulone do długich murów, drżące ze zimna, targane wiatrem, co zrywał się gdzieś z pól przemiękłych i przewalał się ciężko błotnistymi ulicami miasta, wstrząsał parkanami, próbował dachów i opadał w błoto i szumiał między gałęziami drzew i bił nimi w szyby niskiego, parterowego domu, w którym nagle zabłysło światło.

Borowiecki się obudził, zapalił świecę i równocześnie budzik zaczął dzwonić gwałtownie, wskazując piątą.

Źródło: Władysław Reymont, *Ziemia obiecana*, Warszawa 1956.

Ćwiczenie 1

Przeczytaj tekst i odpowiedz na pytania.

Jaka jest pora roku?

wiosna ☐

lato ☐

jesień ☐

zima ☐

Jaka jest pora dnia?

poranek ☐

południe ☐

popołudnie ☐

wieczór ☐

noc ☐

Jaka jest pogoda?

piękna ☐

deszczowa ☐

zimna ☐

wietrzna ☐

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Zadanie na rozgrzewkę

Ćwiczenie 2

Przyjrzyj się zamieszczonym ilustracjom i przyporządkuj do nich odpowiednią nazwę przemysłu.

metalowy

spożywczy

włókienniczy

naftowy

maszynowy

ĆWICZENIE: Co produkują następujące gałęzie przemysłu:

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Oferty pracy

Produkcja fabryczna dotarła także na ziemię polskie. Stało się to trochę później niż w Europie Zachodniej – zwłaszcza w Anglii, Niemczech czy we Francji. Ale także tutaj zaczęły powstawać wielkie fabryki, kopalnie i huty. Otwierano także rafinerie, czyli zakłady przetwarzające ropę naftową – jedne z pierwszych na świecie.

Źródło: Krystian Chariza i zespół.

Ćwiczenie 3

Posługując się mapą lub jej opisem, uzupełnij ogłoszenia – oferty pracy.

Cynkownie i walcownie Staropolskiego Okręgu Przemysłowego czekają na nowych pracowników. Możesz zamieszkać na osiedlu robotniczym w takich miastach, jak .

Chcesz zostać hutnikiem? Przyjedź do .

Najbardziej nowoczesny przemysł wydobywczy – kopalnie i rafinerie ropy naftowej zatrudnią pracowników w .

Nowoczesna w Żyrardowie pilnie poszukuje robotnic do pracy na nocnej zmianie.

Szukasz pracy w ? Przeprowadź się do Łodzi, najszybciej rozwijającego się miasta w byłym Królestwie Polskim.

Zakłady Cegielskiego w zatrudnią robotników przy produkcji lokomotyw.

Nowa w Inowrocławiu zatrudni pracowników. Mile widziane wcześniejsze doświadczenie w pracy w Wieliczce lub Bochni.

kopalnia soli

Poznaniu

Starachowice lub Kielce

przemysłe włókienniczym?

Jaśle i Krośnie

przędzalnia

Królewskiej Huty

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 1

Zredaguj podobne ogłoszenie o pracę dla wybranego zakładu pracy z Warszawy.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 2

Wyjaśnij, o czym nie mówią takie ogłoszenia oraz w jaki sposób można się było dowiedzieć, jak naprawdę wygląda praca w danej fabryce.

Źródło: Leametic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Nowe miasta i ośrodki przemysłowe

Łódź, o której pisał Władysław Reymont, jeszcze na początku XIX wieku była wioską, a pod koniec stulecia stała się sporym miastem, a więc się [zurbanizowała](#).

W tabeli zawarte są dane pokazujące wzrost liczby ludności w Łodzi.

Rok	Liczba ludności
1810	514
1815	799
1821	1855
1830	4343
1850	15 764
1857	27 890
1860	32 639
1865	40 121
1872	100 000
1886	232 000
1897	283 206
1900	314 020

Polecenie 3

Ustal, ile razy więcej mieszkańców liczyła Łódź w roku 1900 niż w 1810?

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Przyrost ludności następował głównie dzięki temu, że do Łodzi przybywali nowi mieszkańcy przede wszystkim ze wsi nie zaś dlatego, że rodziło się więcej dzieci. Takie przemieszczanie się ludności z miejsca na miejsce nazywamy [migracjami](#).

Oto niektóre czynniki, które mogły przyczynić się do wzrostu liczby ludności Łodzi:

- postęp medycyny i wydłużenie życia,
- rozwój budownictwa w mieście (wyższe domy, mogące pomieścić więcej mieszkańców),
- łatwość znalezienia pracy,
- ciekawsze życie w mieście niż na wsi.

Polecenie 4

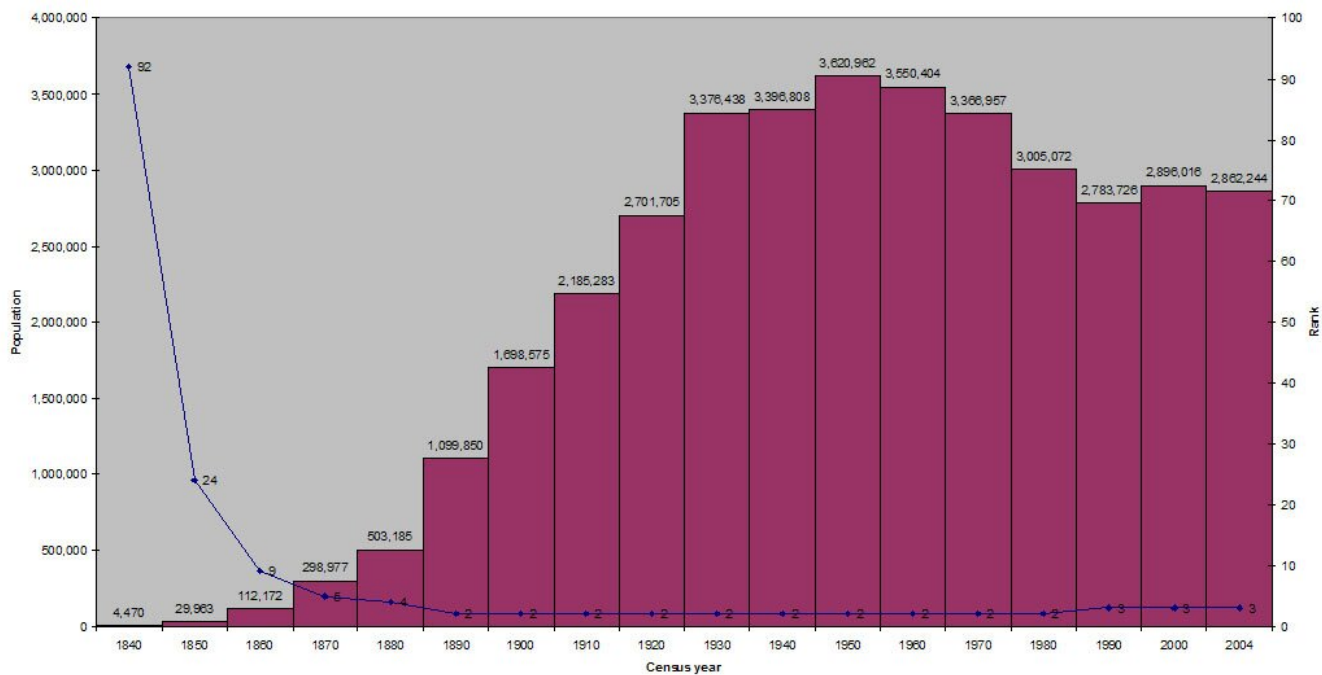
Wyjaśnij, który z podanych czynników uważasz za najważniejszy. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 5

Porównaj tabelę pokazującą wzrost liczby ludności w Łodzi z wykresem liczby ludności Chicago w XIX wieku. Napisz, jakie widzisz podobieństwa, a jakie różnice?

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Liczby ludności Chicago w XIX i XX wieku

Źródło: Pentawing, licencja: CC BY-SA 3.0.

Zabory

W XIX wieku ziemie polskie nie tworzyły samodzielnego państwa, lecz znajdowały się pod zaborem. Polityka zaborców miała wpływ na to, jaki przemysł się rozwijał. Widać to dobrze na mapie.

Gospodarka i przemysł na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX wieku

Ćwiczenie 4

Ustal i dopasuj do podanych zaborów przemysł, jaki się w nich rozwijał.

zabór pruski

przemysł spożywczy

zabór rosyjski

przemysł włókienniczy

zabór austriacki

przemysł naftowy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 6

Wyjaśnij, czym można uzasadnić to, że w pewnych miejscach rozwijała się jedna gałąź przemysłu, a w innych – druga.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Podsumowanie

Co wiem?

Ziemie polskie w XIX wieku zostały poddane procesowi uprzemysłowienia, czyli **industrializacji** – tak jak Europa Zachodnia. Nie przybrał on aż tak wielkich rozmiarów, jak na przykład w niektórych rejonach Anglii czy Niemiec. Zmienił jednak życie ludzi i przekształcił krajobraz. Był szczególnie zauważalny w takich miastach, jak Warszawa, Poznań, Łódź, a także w ośrodkach górnictwa i hutnictwa na Śląsku. W zaborze austriackim pojawiły się jedne z pierwszych na świecie zakłady przemysłu naftowego.

Co potrafię?

- Odczytać informacje z mapy.
- Zredagować ofertę pracy.

Zapamiętaj!

W ciągu XIX wieku Łódź z wioski przekształciła się w duże miasto przemysłowe. Co dzięki temu zyskała, a co bezpowrotnie straciła?

